

Sofia Puche, pianista i mestra generosa

Imatge retrospectiva de Sofia Puche

Per Miquel Farré

Fa uns mesos ens va deixar Sofia Puche de Mendlewicz (Barcelona, 10 de maig de 1916-16 d'abril de 2015), figura rellevant de la nostra música. Encara amb tristesa per una pèrdua tan sentida, aquestes paraules neixen amb l'ànim d'honorar-la i transmetre, especialment als joves músics, qui fou Sofia Puche.

Als 9 anys la Sofia fou admesa a l'Escola Municipal de Música, al Parc de la Ciutadella. El 1928 l'Escola es traslladà a l'emblemàtic edifici modernista del carrer del Bruc, cantonada amb València, que el 1946 va esdevenir el Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, institució a la qual sempre se sentí molt vinculada. En la seva formació va comptar amb mestres com Lluís Millet, Margarida Orfila, Joaquim Canals, Joaquim Zamacois i Joan Massià. Fou guardonada amb les màximes distincions del centre: el premi de virtuosisme i el premi extraordinari de piano.

El 1935 guanyà el Premi Maria Barrientos. Gràcies a l'obtenció d'aquest premi, es traslladà a París, on s'establí durant un any per continuar la seva formació amb Santiago Riera, reconegut catedràtic del Conservatori de París. L'afany d'ampliar coneixements la impulsà a participar en cursos de professors eminents com Jules Gentil, F. J. Hirt i, especialment, Alfred Cortot, que, entre altres elogis, va lloar *"la seva perfecta i emotiva sensibilitat"*.

Paral·lelament, als 17 anys ja havia iniciat la trajectòria com a concertista de piano. El pianisme de Sofia Puche, dúctil i profund, unit a la seva refinada sensibilitat, li permetien oferir versions magistrals en el seu ampli repertori. Són molts els recitals que va oferir, tant arreu de Catalunya i Espanya, com a París, Londres i Suïssa. Així mateix, són destacables les seves col·laboracions en el terreny simfònic. Una mostra d'aquesta activitat seria la presentació, el 1949 al Palau de la Música Catalana, del *Concert núm. 3* de Beethoven amb l'Orquestra Municipal de Barcelona, sota la direcció del mestre Eduard Toldrà, personalitat essencial de la nostra música amb qui la uniria una gran amistat al llarg dels anys.

Continuant amb la seva carrera pianística, val a subratllar que el «Dziennik Polski» de Londres, en comentar el recital al Wigmore Hall el març del 1955, escrivia: *“Sofia Puche ha demostrat una gran puresa d’estil. Els seus forte tenien un bell so. Amb gran poder de suggestió ens ha ofert una càlida versió de la música espanyola, amb colorit dens i ric i gran força emocional.”* L’èxit obtingut amb aquest recital li va obrir les portes dels promotors anglesos. En concret, rebé la proposta d’emprendre immediatament una activitat concertística més intensa, amb tot el que això comporta de dedicació exclusiva, viatges, etc. En el darrer moment, però, ella declinà l’oferta. Cal esmentar que el 1948 s’havia casat a Barcelona amb l’empresari polonès Pablo Mendlewicz, gran melòman. Van tenir dues filles, l’Elena i la Sílvia. Segons el que sembla, a la balança va pesar més el fet d’haver format recentment una família que no pas el frenesí de les gires internacionals.

El 1957 va guanyar, després de superar les oposicions corresponents, la càtedra de piano del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona. Amb ella van entrar nous aires al centre. Des d’aquell moment, es va lliurar amb entusiasme a la seva innata vocació pedagògica, que s’evidencià en els resultats excel·lents obtinguts en els seus deixebles, entre d’altres i per ordre alfabètic: Albert Guinovart, Carles Marquès, Joan Massià, Mireia Planas, Maria Carme Poch, Maria Rosa Ribas, Antoni-Olaf Sabater, Rosa Maria Torroella, Paula Torrónegui, Jordi Vilapinyó...

També en el seu vessant pedagògic cal destacar que el 1987 va iniciar una fructífera col·laboració amb el Conservatori Professional de Música de Cervera, on exercí de cap del Departament de Piano fins a l’any 2000. Va actuar en nombroses ocasions en els cicles que s’organitzen en aquesta ciutat tan excepcionalment dinàmica en l’àmbit musical. L’any 1991, per exemple, en el marc del Festival de Música d’Estiu, Sofia Puche i Miquel Farré van interpretar el *Concert per a dos pianos i orquestra, KV 365* de Mozart, amb la Münchner Jugendorchester i direcció de Jordi Mora. Així mateix, és digne d’esment que el juny de 2013 va fer donació del seu patrimoni musical al Conservatori de Cervera, un gran llegat en forma de partitures, llibres, documents i material sonor.

La preocupació pels joves músics en la difícil etapa de postgrau va cristal·litzar en la fundació de l’Associació per a la Promoció de Joves Intèrprets Musicals Sofia Puche, l’any 1986. L’Associació concedia beques d’estudi i organitzava concerts de promoció. Per edicions, els beneficiaris van ser els següents: 1988, Diego Cayuelas, Adolf Pla i Jordi Camell (piano); 1989, Marta González Maribona i Lorenzo Reboud; 1990, Miguel Ituarte i Fanny Escrig (piano); 1991, Chang Rok Moon Cha (piano), Álvaro Fernández (violoncel) i Sergi Alpiste (violí); 1992, Montserrat Cabero (piano); 1993, Miguel Ángel Dionís i Jorge García (piano); 1995, Daniel Ligorio (piano) i Eva León (violí); 1997, José Enrique Bagarí (piano), Blai Soler i Manel Porta (violins), i el 1999, el pianista Javier Perianes. El 1992 va convocar un Concurs de Música de Cambra, conjuntament amb l’Associació d’Amics de la Música de Cervera, i els premis van ser els tríos d’Inmaculada Romero (piano), Amalia Isabel Valcárcel (violí) i Romain Boyer (violoncel); i el format per Víctor Manuel Parra (violí), Scott S. Buzza (viola) i Lluís Heras (violoncel).

Una altra iniciativa a la qual va donar suport incondicional, des de la primera convocatòria (el 1962), fou el Concurs de Joves Intèrprets de Piano de Catalunya, actualment obert a pianistes de totes les nacionalitats, que se celebra a Vilafranca del Penedès. Hi va participar com a presidenta d’honor i membre activa dels jurats fins a l’any 2000. Enguany el concurs ha celebrat la 45a edició.

Aquest escrit ens permet entreveure l’aura de Sofia Puche i adonar-nos de la seva aportació tan valuosa en diversos camps del món musical. Paraules que tan sols permeten fer l’esbós d’una personalitat singular i valenta, que es va manifestar essencialment com a pianista i pedagoga. El seu camí va estar guiat per un amor a la música entès com un bé per compartir, des d’una perspectiva humanista i generosa: en iniciatives a favor dels joves músics, en les vetllades que organitzava a casa seva, com a gran conversadora, en les amistats que va saber forjar mitjançant el fet musical com a fil conductor i espai de trobada i creixement...

Com a testimoni, la seva música i la nostra profunda estimació i agraïment.

Miquel Farré, pianista

Deixeble de Sofia Puche de Mendlewicz

Terrassa, octubre de 2015

Discografia

Entre els seus enregistraments, destaquen especialment els dedicats a Manuel Blancafort i a Gabriel Fauré. El relançament en format CD de les *Barcaroles* i els *Nocturns* de Fauré (La Mà de Guido, 1995) va constituir una autèntica revelació.

-*Música pianística catalana*. Obres de Zamacois, Mompou i Blancafort. Discos Vergara, 1964. LP

-Rodrigo: *Sonatas de Castilla*, Falla: *Piezas españolas*. *Al piano*, *Sofía Puche de Mendlewicz*. Discos Vergara, 1966. LP

-*Obras pianísticas de Turina interpretadas por Sofía Puche*. Discos Vergara, 1969. LP

-*Homenatge*. *El parc d'atraccions*, de Manuel Blancafort, i *Scènes d'enfants / Paisatges*, de Frederic Mompou. Foc Nou, 1986. LP

-*Gabriel Fauré. Sis Barcaroles*. Foc Nou, 1987. LP

-*Gabriel Fauré. Sis Nocturns*. Foc Nou, 1987. LP

-*Enriqueta Tarrés, soprano – Sofia Puche, piano, interpreten Zamacois*. Foc Nou, 1989. LP

-*Cants íntims* de Manuel Blancafort. Foc Nou, 1989. LP

-*Sis sonets per a violí i piano* d'Eduard Toldrà, amb el violinista Josep M. Alpiste, i *Cants íntims, Notes d'antany* i *Nocturn núm. 4* de Manuel Blancafort. Àudio-Visuals de Sarrià, 1992. CD

-*Sofia Puche. Gabriel Fauré, Nocturns i Barcaroles*. La Mà de Guido, 1995. CD

-*El parc d'atraccions*, Manuel Blancafort. Àudio-Visuals de Sarrià, 1996. CD

-*Recital Bach, Mendelssohn, Chopin*. Sonda, 2013. CD